

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXIV (28)
Stev. (No.) 9

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
27. februarja 1975

Obnova in sprava v postu Svetega leta

Nahajamo se v postnem času, ki kljub okolnostim moderne družbe ohranja svojo tisočletno veljavnost. V postu, ki ima kljub časovni in zemljepisni razdalji isti pomen, kot ga je imel nekdaj v Sloveniji. V času, ki ga Cerkev namenja pokori, premišljevanju, pripravi na veliki praznik krščanstva in človeštva.

In ta čas nam stavi vrsto snovi za razmišljanje, zlasti še v tem, svetem letu, ki nas vabi k obnovi in spravi. Obnovi našega krščanskega življenja, pa ne le v verskem pomenu, marveč k obnovi krščanskih temeljev vsega našega delovanja. K spravi z našimi brati v Kristusu, z vsemi našimi bližnjimi, z vsem človeštvom.

V uvodu v ta svetoletni post, je papež Pavel VI. naslovil posebno razmišljanje na vse kristjane. V njem je pozival prav k ciljem svetega leta. Med drugim je dejal: „Kristijan se mora, prav zaradi tega ker je kristjan, postaviti na stran potrebnih. Staviti se jim mora na razpolago v njihovih najosnovnejših potrebah. Zaobljubiti mora svojo pomoč pri zgradbi boljšega, bolj pravičnega sveta.“

In še: „Post je zelo primeren čas za vajo odpovedi, ker kristjane spominja na to, kaj so. Stavi jih v obrambo pred slastjo udobnega obstoja in pred skušnjavo, da bi živeli v izobilju... Da. Prav to vas prosimo ob začetku tega leta: resnično solidarnost, dejansko solidarnost z revnimi v Kristusu. In prosimo vas to v Jezusovem imenu.“

Tudi nam stavi post obilo snovi za razmišljanje. Ali ob pozitivnih svetega očeta, ki prosi za pravičnost na svetu, večkrat ne skomizgnemo z rameni, češ, saj to ne velja meni, to ne velja nam, naši skupnosti? Ta poziv je namenjen državljanom, morda deželam v katerih živimo, tukajšnjim oblastem in tukajšnjim skupnostim. Če je taka naša misel, če iz tega izvira naše delovanje, tedaj smo lahko v zmoti. Poglejmo.

Po tridesetih letih našega zdomstva ima skupnost lepo urejeno življenje. A prav tako je med nami opaziti že velike socialne razlike. Nekateri, ni jih malo, so si ustvarili lepe položaje, še več, ustvarili so si lepo bogastvo. A so tudi drugi, ki morda ne živijo v najhujši revščini, a katerim življenje ni lahko. Študentje, ki ne morejo nadaljevati svojih študijev, ker morajo na delo, da pomagajo staršem pri vzdrževanju svojih bratcev. Družine, ki si ne morejo privoščiti „luksusa“ knjige, in kar je še važnejše, slovenske knjige. So taki, katerim njihovo delo in skrb za vsaj osnovne življenjske potrebe onemogoča kakršno koli kulturno udejstvovanje.

Taki pojavi v naši skupnosti niso redki, čeprav niso preveč vidni. Naš slovenski človek je potrpečljiv in se rajši odreče eni ali drugi stvari, preje kakor pa da bi prosil. A naša naloga, naša krščanska in slovenska naloga je, da poiščemo take primere in jih rešimo. Da se enkrat za vselej temeljito posvetimo reševanju naših medsebojnih socialnih problemov. Da tisti, ki lahko dajo, in teh je mnogo, res bratsko dajo, po papeževih besedah ne le drobtine z bogatinove mize, marveč tisti del lastnega premoženja, ki bratu po krščanski pravici pripada.

Pri tem delu je važen tudi še drug činitelj: gre za slovenstvo, za slovensko življenje, vzgojo in narodno ohranitev tega delno zapuščenega dela naše skupnosti. Slovenski je po božji volji, in božja volja je, da mu damo na razpolago vse, da bo slovenski lahko ostal.

Tudi o tem naj razmislimo v tem postnem času. Tudi to naj bo delo naše svetoletne postne obnove. Je zapoved našega krščanskega bivanja. Bo pa tudi dokaz, da v nas še živi in prevladuje krščanski svetovni nazor v času, ko svet tone v materializmu. Proti materializmu, v obliki brezbožnega komunizma, smo se borili pred tridesetimi leti. Proti komunizmu se borimo še danes. A ob tem moramo paziti, da sami ne bi zapadli drugemu materializmu, ki je tudi poguben za nas in za slovenstvo.

SPOZNANJA V JUBILEJNEM LETU

„NISMO VEČ VISOKO KULTUREN NAROD“

V zadnji številki našega lista smo ugotovili, da bodo komunisti letos doma dejansko slavili poraz svoje revolucije, ne pa zmago. Tak je namreč uspeh njihovega 30. letnega vladanja. Spoznanja, ki jim tu in tam doma dajo izraza vidne režimske osebnosti to našo trditev potrjujejo. Pred kratkim je to storil sam Josip Vidmar, ki je bil ves čas revolucije predsednik „Osvobodilne fronte“ in je nato zavzel 30 let najbolj odgovorne in vplivne položaje. Danes je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter član predsedstva slovenske Republike. V pogovoru z uredniki „Dolenjskega lista“ o stanju današnje slovenske kulture je dejal:

„V denar gredo stvari, ki so na meji pornografije, zabave lahkomišelnosti in površine. Sami smo krivi, saj nismo ničesar storili, da bi ljudi preusmerili k drugemu branju... Pravega socializma ni brez kulture, tudi pravega samoupravljanja ni brez kulture. Včasih se hvalimo, da smo visoko kulturni narod. Bojim se, da danes nismo več.“

Tako je spoznanje Josipa Vidmarja ob 30. letnici „zmage revolucije“ („Delo“ 15. 2. 75).

Markszizem rešujejo

Znano je, da se komunisti in njihovi sopotniki navdušujejo za marksizem le tam in tedaj, kjer ga niso doživeli. To so dokazali v zadnjem času tudi člani komunisti. Ko je nekaterim vodilnim komunistom Pinochet dovolil, da se izselijo iz Čila, je na splošno začudenje večina prosila za azil v „kapitalističnih“ in ne v komunističnih državah. Le nekaj se jih je odločilo za Romunijo in Vzhodno Nemčijo. Od teh pa so nekateri že pobegnili v Zapadno Nemčijo, ostali pa imajo edino željo, da bi mogli slediti tem tovarišem in zapustiti socialistični Vzhodni blok. Ti komunisti pravijo, da jim „ne ugaja klima“ v komunističnih državah.

V Jugoslaviji pa se je izkazalo, da je v njej za razvoj marksizma, „klima“ zelo nezdružljiva. To so spoznali jugoslovanski komunistični veljaki še prav posebej v jubilejnem letu. Ni marksistov in ni zanimanja za marksizem, kljub temu, da so marksisti na oblasti 30 let. Da bi rešili to porazno situacijo podvzamejo celo vrsto izrednih ukrepov. Tako naj bi letos v Kumrovcu — Titovem rojstnem kraju — začela delovati visoka politična šola komunistov Jugoslavije, kar naj bi bila kot pravijo sami, „prispevek k graditvi celovitega sistema marksističnega, idejno-političnega usposabljanja komunistov“. Predavali naj bi na tej visoki šoli marksistični znanstveniki iz vseh krajev države.

Hrvaški centralni komite partije je tudi podvzel korake za reševanje marksizma. Na seji, kjer so razpravljali nedavno o skupini „Praksis“ je bilo sklenjeno, da morajo dobiti vsi v hrvaško partijo vpisani člani (okrog 200.000) v 18 mesečnih potrebno „politično vzgojo“. Vodstvo hrvaške partije ne ve več, koliko jih je vpisanih iz oportunitizma in koliko jih je, ki sploh kaj vedo o marksizmu. Na posebnih sestankih članov partije bodo tekom 18 mesecev obravnavana ideološko politična vprašanja.

Po vsej Jugoslaviji prirejajo seminarje za sekretarije osnovnih organizacij Zveze komunistov, tako za študente, delavce in druge.

„Magistri teorije marksizma“

V Ljubljani pa so že dozorele priprave za podiplomski študij diplomantov vseh fakultet in visokih šol. Trajal bo štiri semestre in bo obsegal pouk zgodovine marksizma, marksistične filozofije, itd.

Papež nas prosi solidarnosti za naše brate v Jezusovem imenu. V Njegovem imenu tudi naredimo vse, kar nam v tem pogledu naša vest narekuje. To bo najboljša priprava na letošnji praznik vstajenja. Pa tudi na praznik narodnega vstajenja. In na končno Vstajenje v Kristusu.

fije, itd. Ta podiplomski študij naj bi začel že letos. Vsi, ki ga bodo uspešno končali bodo dobili naslov „Magister teorije marksizma in samoupravljanja“. Da bo tudi dodelitev služb, štipendij in drugih udobnosti odvisna od „uspešnega“ podiplomskega študija ni nobenega dvoma.

Potrebo podiplomskega študija o marksizmu utemeljujejo uradni krogi s tem, da praktično ni več učiteljev, ali kakor se izražajo komunisti „kadrov“, ki bi poučevali marksizem. To veliko vrzel naj bi izpolnili „magistri teorije marksizma in samoupravljanja“.

„Borba“ ostro napada ljubljanske filozofe

Spopad med Zvezo komunistov Jugoslavije in „skupino Praksis“ je v bistvu spopad med marksisti različnega tolmačenja marksizma v praksi. Tako je sklepati iz pisanja partijskega glasila „Komunist“, ki je obtožil 8 beograjskih profesorjev intelektualnega nasilja: „ki je v mednarodnih krogih povzročilo pravi terorizem z denunciranjem domačih marksistov kot oficijalnih in neostalinističnih, v notranjih razpravah pa s histričnim označevanjem takšnih marksistov kot ovađuhov, „renegatov“ in „ždanovcev“. Sebe so postavili kot utelešenje zunajpartijske linije marksističnega mišljenja, katerega glavne težnje so bile usmerjene k razdiranju delavske domovine“. Tako jih je označilo glasilo partije „Komunist“.

Poleg tega očitajo zagovorniki Zveze Komunistov tej skupini, da zagovarja stališče, „da sta politični sistem, zasnovan na samoupravljanju in neposredno socialna demokracija na eni strani nekaj, česar ni mogoče ustvariti, na drugi strani pa skupina priporoča naj bi ta sistem razvili in izpolnili z vnašanjem elementov buržoazne demokracije, političnega pluralizma in več-partijskega sistema“.

To stališče pa je za pojmovanje marksizma kot ga brani Zveza komunistov nesprejemljivo. Zato je ves boj proti navedeni skupini reševanje uradne razlage marksizma.

Kot smo napovedali v našem listu, se čistka ni ustavila pri beograjskih profesorjih. Sledil je oster boj proti devetim profesorjem zagrebške univerze. Temu pa je sledil pred kratkim napad, in to zelo oster, partijskega glasila „Borba“ na štiri profesorje ljubljanske univerze. Napad je usmerjen v prvi vrsti na filozofa Veljaka Rusa, ki je bil tudi sourednik revije Praksis. Ostre kritike pa so deležni tudi docenti Arzenšek, Hribar in Jerovšek. „Borba“ jim očita med drugim, da hočejo fakulteto spreminiti v postojanko „tehnokratskih in liberalističnih sil“.

Zveza komunistov Jugoslavije je ob 30. letnici zmage marksistične revolucije v tragičnem položaju. Na eni strani je osamljena, ker ni marksistov, na drugi strani pa se ji upirajo tisti marksisti, ki bi ji morali biti glavna opora, t. j. marksistični intelektualci, zlasti marksistični filozofi na jugoslovanskih univerzah.

Grenka kaplja v proslavi jubilejnega leta...

M. S.

Zaključek procesa v Zadru

Proces v Zadru, o katerem smo pred kratkim poročali, se je zaključil v ponedeljek, 17. t. m. O njem so pisale tudi mednarodne tiskovne agencije. Tako je med drugimi Reuter poročal takole:

„Petnajst hrvaških nacionalistov je bil skupaj obsojenih na skoraj 10 let ječe na procesu, ki ga je državni tožilec označil kot „enega najbolj resnih primerov protidržavne aktivnosti od druge svetovne vojne dalje“.

Tanjug na kratko poroča, da je bilo petnajst „ustanoviteljev in članov sovražne ilegalne diverzionistične teroristične organizacije z imenom HORA“ obsojenih zaradi „kriminalnih dejanj

Še ob zaplembi „Družine“

Ljubljansko „Delo“ je 1. februarja t. l. dobilo od uradne jugoslovanske komunistične tiskovne agencije Tanjug v objavo uokvirjen članek pod naslovom „Politikantstvo“ in s podnaslovom: „Primerjave v članku, objavljenem v Družini, mečejo dvom v dobronamernost avtorja“. Slovenska KP je preko jugoslovanske partijske centrale v Beogradu zanesla zadevo o partijskem preštevanju vernikov v Sloveniji na federalno raven, ko je dosegla, da se je stvar začela ventilirati preko Tanjuga, ki predstavlja uradno mnenje jugoslovanskega partijskega vodstva.

Tanjug poseže v zadevo

V omenjenem članku agencija Tanjug pove jugoslovanskim državljanom, da je bilo „širjenje 4. številke katoliškega tednika Družine z dne 25. januarja t. l. prepovedano“, da bi „preprečili poskuse prikazati napore kako opredeliti delovanje cerkve, vernikov in duhovnikov, da ne bi prestopilo ustavnih in zakonskih okvirov, kot splošno družbeno prakso in omejevanje verske svobode“. Tanjug tudi pove, da je „odločbo o prepovedi sprejelo okrožno sodišče v Ljubljani, ker je presodilo, da članek z naslovom „Nočemo preštevanja“, ki je bil objavljen v „Družini“, zlonamerno in tendenciozno širi vesti, ki lahko vznemirijo javnost.“

Tanjug nadaljuje, da „komunistom ni mogoče očitati, da so proti cerkvi, vernikom ali religiji, pač pa so odločno proti klerikalizmu in političnemu zlorabljanju cerkve“, da potem lahko napade „Družino“ s sledečimi grožnjami:

„Ne upoštevajoč tega stališča... se je „Družini“ vendarle zazdelo potrebno, da z avtorjem članka v Ljubljanskem dnevniku obračuna na način, ki ga je mogoče označiti samo kot političnega. Za primer naj povemo, da komentar „Družine“ govori o „lovu na čarovnice“, govorice o dozdavnem popisu vernikov“ pa primerja s popisom manjšine na Koroškem, ki ga hočejo pripadnikov slovenske narodnostne manjšine na Koroškem, ki ga hočejo izvesti neonacistične in druge reakcionarne sile. Tak odnos do resnice meče upravičen dvom na dobronamernost avtorja komentarja „Družine“.

„Komunistu“ se izliva žolč

Partijsko glasilo „Komunist“ pa po svojem zagovoru sklepa bežigradskega partijskega odbora, o čemer smo poročali v prejšnji številki našega tednika, dva dni za Tanjugom, 3. februarja, napade „Družino“ v članku pod naslovom: „Komu služi tako pisanje?“

„Komunist“ takole izliva žolč na „Družino“:

„Nedvomno nikakor ne moremo ostati gluhi in nemi ob pisanju verskega lista Družina, ki v svoji 4. številki polemizira s prispevkom Dnevnika. Vsebinska komentarja v Družini namreč ne zavrača samo načina pisanja z razprave. Očitno tudi želi (in tega nikakor ne moremo in ne smemo sprejeti) pri bralcih nekakšno negotovost in hkrati namiguje na podobenost z znanimi zoprnimi razmerami Slovencev na avstrijskem Koroškem... Enako ne moremo pritrditi načinu pisanja, ki hoče iz neke drobne in v bistvu vsebinsko nepomembne vesti z nekega sestanka narediti senzacijo, ki hitro lahko preseže noramalne okvire. En sam primer je mnogo premalo... in ne more služiti za dokazni postopek, s katerim bi lahko dokazovali, kako vernega človeka...“

Obtoženci, med katerimi so trije univerzitetni profesorji, en učitelj in štirje študentje, so bili obtoženi, da so organizirali „Podtalno hrvaško osvobodilno vojsko“ in pripravljali umore, bombne atentate in kraje. Prav tako jim je državni tožilec očital, da so poskušali rušiti jugoslovansko federacijo in vzpostaviti Nezavisno državo hrvaško po medvojnem fašističnem ustaškem modelu.“

Tako Reuterjevo poročilo.

veka v naši družbi utesnjujemo s pritisli, ki rastejo in preraščajo skrajne meje... Tako je tudi sklicevanje na ustavo v tem primeru predvsem jalov posel, če že drugega ne...

Zato se lahko upravičeno sprašujemo, zakaj družina vzemirja naše delovne ljudi in občane ter skuša biti nekakšno plat zvona. Še več. Na plan spet vleče nekatera vprašanja, na katera smo jasno že odgovorili... ter opozarja na ustavne pravice, da bi dokazala, kako neusmiljeno jih kršimo...

Ne samo, da lahko njeno pisanje ocenimo kot polna pot noge družbenim prizadevanjem, temveč tudi kot olje na ogenj plamenčku klerikalizma... Mnogi izmed tistih, ki to še vedno želijo razplamteti, pa so se ponovno razkrili tudi v reakcijah ob delni prepovedi širjenja in prodaje Družine zaradi tega komentarja... Vsako manipuliranje z obveščanjem, ki vodi tudi v manipuliranje z ljudmi, je protiustavno in ga moramo tudi odločno odkloniti. Zato se verjetno povsem upravičeno sprašujemo, če bo Družina spoznala in priznala napako ter kaj bo naredila za objektivno obveščanje svojih bralcev. Hkrati pa bi se morali tudi člani verskih skupnosti omejiti od takih načinov pisanja.

Tako „Komunist“, ki s svojim napadom na Družino odkrito dokazuje, da partija loči državljane v Sloveniji in Jugoslaviji v verne in neverne in da so prvi okrnjeni v svojih pravicah, dolžnosti do tkim. samoupravne socialistične družbe pa niso oproščeni; ravno obratno: partija jim kroji usodo po svoje, ne glede na ustavo in zakone. Sleherno sklicevanje na ustavo je namreč za vernika protiustavno dejanje, za partijca pa ustavno. Stara marksistična dialektika slovenskih partijcev!

Dr. Pogačnik „učí“ Čačinovića

Kakor zadnja leta sem, je tudi letos tkim. Komisija za odnose z verskimi skupnostmi v Sloveniji, ki ji načeljuje po odstavitvi proslulega Pavla Bojca podpredsednik slovenske partijske vlade Rudi Čačinovič, „povabila zastopnike verskih skupnosti“ na „novoletni sprejem“ v prostore slovenske komunistične vlade v Ljubljani.

Kakor vsakokrat, tako so morali tudi letos „povablenci“ v polkrogu stati pred Čačinovičem, kakor obsojenci pred sodnikom ali kakor paglavci pred učiteljem, ki jim daje navodila za življenje. Prav tako poniževanje slovenskih katoliških škofov in duhovnikov in predstavnikov drugih veroizpovedi, kakor so ga doživljali pred dobrimi 30 leti od nacističnih okupatorjev, ko so naduti gestapovci hruli slovensko katoliško duhovščino in izobraženstvo. Ekstremna komunizma in nacisti se stikata!

Toda kljub ponižanju so „gostje“ stali pokonci pred Čačinovičem ter je za vse govoril ljubljanski nadškof dr. Pogačnik, ko je Čačinoviču in s tem partiji zabrusil: „Pripadniki katoliške Cerkve smo po svojem notranjem diktatu lojalni in vdani državljeni in že zato smo, kot danes radi ponavljamo, patriotični. Kontradikcija bi bila, če bi kdo hotel katoliškemu duhovniku, ali tudi vernemu laiku, vzdevek, da je patriot, odreči.“

Dr. Pogačnik je nato za vse trezne Slovence doma in zdomstvo tako obročje smešen partijski strah pred namišljenim klerikalizmom takole označil: „Morda ni bilo zaradi tkim. klerikalizma še nikdar izrečeno toliko potrebnih in nepotrebnih besed kakor lansko leto, in to v žurnalističnih krogih, posebno v lokalnem časopisju. Mnogi še danes, namenoma ali iz nevednosti, nimajo jasnih pojmov, kaj se pojmuje pri nas z besedo klerikalizem, pa s tem vzdevkom označujejo tudi velik del pristno in izključno verskega delovanja Cerkve, ki je uzakonjeno tudi v ustavi in protokolih. Pozabljaajo, da se je kler cel v deželah zahodne demokracije že davno odrekel političnemu delovanju. Kaj šele pri nas.“

Ljubljanski nadškof Čačinoviča nato pouči, kaj naj bi bil tkim. klerikalizem: „Politično delovanje klera, nasprotno samoupravnemu socializmu, bi po definiciji...“

(Nad. na 2. str.)

NOVE MOŽNOSTI MIRU NA BLIŽNJEM VZHODU

KISSINGERJEVA POSTOPNA DIPLOMACIJA

Severnoameriški zunanji minister Kissinger je po svoji vrnitvi s potovanja po Bliznjem vzhodu v Washingtonu na tiskovni konferenci izjavil, da mu je uspelo „napredovati v naporih za mir“ in da bodo ZDA „ohranile tesen stik z ZSSR medtem ko se bodo pogajanja nadaljevala.“

Dobesedno je Kissinger dejal: „Menim, da smo nekaj napredovali v pripravah za nadaljevanje pogajanj na Bliznjem vzhodu in se nameravam vrniti tja čez nekaj tednov, da bom videl, kaj se bo takrat moglo storiti in zadevo nekako zaključiti.“

Nato je nadaljeval: „Ostali bomo v tesnih stikih z ZSSR, ko bomo napravili naslednje korake na Bliznjem vzhodu, kakor tudi v pripravah za končno rešitev tega problema.“

Ker se je na poti v Washington razgovarjal tudi s fraconskimi funkcionarji o energetskem problemu, je mogel Kissinger na isti tiskovni konferenci pojasniti, da so ZDA napredovale z zahodnoevropskimi zavezniki v bodočih pogajanjih s petrolejskimi državami. „Če Francija se je ostalim zaveznikom v tem pogledu močno približala.“

Na Bliznjem vzhodu pa je bilo po Kissingerjevem odhodu opaziti pripravljeno tako Egipta kakor Izraela, da bi svoje razlike uredila, čim hitreje in na čim mirnejši način. Edina arabska dr-

žava, ki mirne rešitve bližnjevzhodnega problema še vedno noče, je Sirija, vendar menijo, da se bo morala končno vdati pritisku ostalih arabskih držav, ki se tudi vedno bolj nagibajo k mirnemu reševanju mednarodnih problemov. Veliko težo v to smer predstavlja Saudijeva Arabija, ena najbogatejših arabskih petrolejskih držav.

V Izraelu so poluradno izjavili, da smatrajo sporazum z Egiptom za „mnogo važnejši, kakor pa ohranitev kontrole nad strateškima prelazoma Mitla in Gidi v sinajski puščavi.“ Ta dva prelaza kakor tudi petrolejska ležišča Abu Rudeis, prav tako v sinajski puščavi, ki so jih Izraelci v zadnji arabsko-izraelski vojni zavzeli, so ključ do sporazuma z Egiptom.

V Egiptu pa so izjavili, da bi lahko ZDA bile „garancija miru med Egiptom in Izraelom“, vse do končnega sporazuma med obema državama in da „čas za ponovno sklicanje ženevske mirovne konference še vedno ni dozorel.“ Egiptovski zunanji minister je izjavil, da se Egipt ne bo udeležil ženevske konference vse dotlej, dokler ne bo v celoti nadomestil orožja, ki ga je izgubil v vojni leta 1973 in „dokler ne bo na konferenco povabljen tudi Palestinska osvobodilna organizacija.“

Tudi egiptovski predsednik Sadat je izjavil, da „niti Egipt niti Izrael nista pripravljena za ženevsko konferenco. Oba smatrata, da je najboljši način za reševanje teh problemov Kissingerjev način postopne diplomacije.“

Mednarodni teden

ZAHODNO EVROPO je zajel val problematike zakonitve splava ter je po zakonitvah v Švici, Avstriji in drugih zahodnoevropskih državah sedaj na vrsti tudi Italija. Rimsko vrhovno sodišče je pred nekaj dnevi „odločilo“, da je splav „zakonit, če je edina pot za preprečitev resne fizične ali duševne škode noseči materi“. Vatikan je na odločitev takoj negativno reagiral, med strankami pa se je sprožila huda gonja za in proti zakonitvi splava. Dosedanja prepoved je za nekatere stranke „ostanek iz fašistične dobe“. Kaže, da si civilizirani svet na vsak način hoče izkopati lasten grob.

ANGLIJA IN ZSSR sta sklenili nov trgovski sporazum, po katerem bo Anglija podelila Moskvi kredit v višini 1.000 milijonov funtov šterlingov, odplačljiv v petih letih. Britanski predsednik Wilson je izjavil, da bo sporazum pomenil nove možnosti razvoja britanske industrije in s tem zaposlitev novih delavskih moči v državi.

ČILE, PERU, ZAMBIA IN ZAIRE, štiri največje proizvajalke bakra na svetu, združene v posebni organizaciji, so sklenile, da bodo 1. marca t. l. znižale proizvodnjo bakra za 5 odstotkov, da bi obdržale ceno te prvini. Lanskega decembra so v ta namen že znižale proizvodnjo bakra za 10 odstotkov.

V ERITREJI, sedaj provinci Abesinije, trajajo boji med gverilo in redno abesinsko vojsko naprej. V zadnjem tednu so se razširili iz okolice glavnega mesta Eritreje Asmare v druge dele province. Veliko število tudi civilnega prebivalstva je že utrpelo smrtne žrtve.

Portugalska vojska hoče še naprej obdržati oblast

Portugalska vojska je iznenadila portugalske politike in prebivalstvo na sploh, ko je minuli teden objavila, da namerava tudi po letošnjih volitvah „igrati aktivno vlogo v politiki.“

Na posebnem zborovanju, ki se ga je udeležilo 200 najvišjih portugalskih častnikov, so sklenili, da se po volitvah „ne bodo vrnili v vojašnice, kakor so to prvotno nameravali, temveč, da bodo aktivno sodelovali v revolucionarnem procesu“, ki so ga začeli, ko so strmoglavili desničarsko diktaturo lansko leto.

Podrobneje „delovnega načrta“ vojska ni objavila, toda javnosti so sporočili, da vloga vojske ne bo samo podobna vlogi „razsodnika na nogometnem igrišču“, da pa tudi „ne bo podobna vojaški diktaturi.“ Vojska hoče ostati nekje na sredi med obema vlogama, česar pa nihče ne razume, kako bo to mogla.

Trenutno vojska dejansko odloča po svojih ministrih, ki imajo ključne položaje v svojih rokah, na vseh ravneh javne uprave. Po prvotnem načrtu bi

te položaje morala vojska oddati izvoljenim predstavnikom portugalskega naroda po ustavodajnih in splošnih volitvah, ki so napovedane za letos. Prve bodo predvidoma aprila, druge pa letošnje jesen. Po novem načrtu pa namerava vojska ostati na ključnih položajih tudi po teh volitvah, tako, da opazovalci ugotavljajo, da bo sistem na Portugalskem verjetno ostal diktatorski, kakor je bil prej.

Med tem je prišlo do resnega spora med vojaško oblastjo in Cerkvijo, ker je vojska ob lanskem prevratu dopustila, da so levičarski elementi med drugimi zasedli tudi portugalsko cerkveno radijsko oddajno postajo Renascenca in je sedaj nočejo izprazniti. Ti levičarski elementi po tej radijski postaji oddajajo Cerkev sovražno propagando, proti čemur je Cerkev uradno protestirala. Do nadaljnjega zaostrovanja je prišlo, ko je Cerkev naklonjen del zaposlenih na tej radijski postaji stopil v stavko, da je morala postaja končno utihniti.

roda“, priznati pa „več enakopravnih narodnosti“, ter ustvariti demokracijo proti totalitarizmu.

Osebnost B. Vlajića je v teh 50 člankih najrazličnejših sodržnikov obdelana od vseh strani: kot srbskega politika med prvo vojno, v Jugoslaviji in potem v emigraciji, predvsem pa njegovo delo za sporazum med Hrvati in Srbi, kateremu je vedno posvečal največ truda. Pokazan je kot tip poštenega političnega delavca, kot človeka, obsednega od demokracije, posebno pa je poudarjal njegov pomen ob Stanstedu kot glasniku „konstruktivne diskusije“. itd.

Gotovo bi se pokojni dr. Krek odločil svojemu prijatelju, da je živ. Tako pa mu je napisal od slovenskih udeležencev Stanstedskega sestanka Franjo Sekolec lep človeški spomin nanj. On tudi omenja, da mu je rajni Vlajić priznal, da je leta 1920 bil najboljši ustavni načrt Korošček in bi on danes z malimi korekturami o B-sansko-Dalmatinski skupnosti „glasoval zanj. Dr. Sirc pa govori o Vlajiću kot „svetskemu človeku“ z zapadno evropskimi manirami — študiral je pred prvo svetovno vojno v Švici — ter o Srbu, ki je imel „velike simpatije do Slovencev“, ki je zameril sicer Kramerju, da je šel v diktatorsko vladno, Korošcu pa, da je samo „čuval Slovenijo“. Bil je močan diskusijski talent, ki pa je bil manj človek akcije, kot bi drugi želeli.

Vsekakor: Spomenica je lep spomin možu, ki je bil iskren iskalec možnosti za skupno pot jugoslovanskih narodov tudi v bodoče po sporazumu, ter je tako eden tvorcev Stanstedske alternative, za katero se je zavzemal tudi pokojni dr. Krek.

t. d.

Nuestra busqueda

En la oportunidad de anunciar la convocatoria de la Gran Paritaria Nacional, la Presidenta de la Nación, Señora María Estela Martínez de Perón, expresó entre otros conceptos:

“Para la humanidad actual el tiempo de las ilusiones y los sueños pareciera haber terminado o por lo menos las dificultades políticas, económicas y sociales han creado tanta distancia entre la materia y el espíritu que se traducen en profundos precipicios de tristeza y angustia donde el hombre no distingue a los de su misma especie sino como a un enemigo siempre en acecho.

Nuestra búsqueda del renacimiento de nuestro hombre nuevo debe comenzar en el rápido ordenamiento de los valores espirituales de cada uno de los habitantes de nuestro país para adecuarlos a una clara conciencia nacional y trasladarlos de inmediato al resurgimiento de los tradicionales valores cristianos que fueran el mejor patrimonio de una real argentinidad.

De la firmeza y seguridad con que el Gobierno actúa en defensa de la soberanía nacional y la tranquilidad del Pueblo, es prueba evidente la movilización de las Fuerzas Armadas y de Seguridad que arriesgando valerosamente sus vidas luchan contra fuerzas de la antipatria en el norte del país.

De la misma manera solicito hoy a trabajadores y empresarios que unidos todos en la lucha por total liberación nacional busquemos la grandeza de la Patria aportando nuestra cuota de responsabilidad.”

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Tudi zasedanje velike paritetne komisije, ki bo določila povišico plač, ni moglo zatemniti zanimanja, ki ga vzbujajo nastopanje varnostnih organov proti gverili. Trenutno se to v najintenzivnejši meri dogaja v Tucumanu, o čemer smo v zadnjih številkah poročali. Poleg tega pa še v Córdoba in Buenos Airesu. V glavnem mestu so pred dnevi odkrili novo, obširno mrežo, in tudi radio oddajno postajo. V istem poslopu v mestni četrti Villa del Parque je policija zasegla tudi velike količine prevratne dokumentacije.

Je bilo pa tudi razširjeno delovanje gverile v preteklem tednu. Tako so v Córdoba ekstremisti napadli policijski voz. V tem napadu je bil en policist ubit in več ranjenih. V Rosario pa so neznanci ubili člana kovinskega sindikalnega vodstva. Ta zadnji atentat spada v očitno ofenzivo, ki so jo gverilci nred časa začeli proti sindikalnim vodjem. Vrsta sindikalistov, mnogi izmed njih so bili na visokih položajih, je zadnje čase padla pod kroglami ekstremistov. Tako tudi zadnji primer v Rosario, kjer je Teodoro Ponce prejel rafal „neznancev“. Ponce je bil, poleg svojega mesta v kovinskem vodstvu, tudi svetovalec zveznega senatorja Alfria Pennisia.

Povišice plač pa tudi zanimajo javnost. Zato je bilo precej pričakovanja sprito napovedanega govora predsednice gospe Peronove. Govor je na splošno zadovoljil, vendar so nekateri opazovalci označili kot netaktno predsedniško zadržilo, da primanjkuje nekaterih živih in potrebnih zato, ker imajo ljudje več denarja kot prej in vse kupujejo. To zatrdjevanje je v nasprotju z nekaterimi vladnimi podatki, npr. iz tajništva za

notranjo trgovino, ki je priznalo velika pomanjkanja v nekaterih sektorjih, najsibodi zaradi zmanjšane proizvodnje ali pa zaradi špekulacije, kateri vlada ne more priti do živega.

Kar se tiče paritetne komisije, ki bo določila povišico za vse sektorje, zaseda že od tega ponedeljka 24. februarja. Optimizem v sklopu komisije je velik. Predvidevajo da bodo že ta petek 28 lahko podpisali sklep komisije. Povišico bo potem vrednotno oznanila predsednica države sama. Opazovalci menijo, da bo povišica enaka za vse kategorije in sektorje, ne pa procentualna. S tem se skuša bolj okoristiti del prebivalstva z manjšimi prejemki. Seveda je, kot običajno, minister za delo zatrdil, da bo vlada storila vse, da ta povišica plač ne bo prenešana na cene.

Medtem pa se v Misiones pripravljajo na volitve. Kot so opazovalci sklepali, je ortodoksn peronizem predstavljal pri volilnem sodišču zahtevo prepovedi za Partido Descamisado (Stranka Brezrajčnikov). Ta predstavlja najbolj levo vejo peronizma, zlasti nekatere mladinske skupine, ki so bile izgnane iz peronistične stranke. Prepoved je peronizem zahteval tudi za drugo ločeno vejo, Tercera Posición (Tretji položaj). Sprito tega je najmočnejša opozicijska, radikalna stranka izjavila, da se ne bo predstavila, če bi bile omenjene stranke prepovedane. Vendar Narodno vodstvo radikalov prav v zadnjih dneh napenja vse sile, da bi preprečilo izostanek svojih pristašev na teh provinčialnih volitvah. Ni pa malo verjetno, da bi odstopil kandidat za guvernerja, dr. Barrios Arrechea, in bi bil imenovan drug kandidat.

Portugal 1975 in Petrograd 1918

Pod gornjim naslovom je ugledni buenosaireski jutranjik La Nación, v svojem zaglavju „Los tiempos que corren (Časi ki teko — sedanjí časi)“ prinesel komentar, ki ga zaradi zanimivosti ponatiskujemo za naše bralce. Članek glasi:

„Zgodovinska razmišljanja so koristna ali vsaj poučna, čeprav mnogokrat nič kaj ohrabrilna. Prav to se dogaja v tem slučaju z novicami, ki prihajajo te dni iz Portugala. Glasnik „Gibanja vojaških sil“ je 17. januarja izjavil, da bo nastala nova druga revolucija, če bi pri prihodnjih volitvah zmagali „reakcionarji“, kajti vojska ne bo tolerirala, da bi „narod izgubil dosežene pridobitve“, niti ne bo dovolila, da bi se „napredni cilji“ določeni lanskega aprila kakorkoli sprevrgli.

Te izjave je dal na nekem „razjasnjevalnem mitingu“ Vasco Lourenco. Prav tako v januarju 1918 je v Petrogradu komunistična partija začela z napadi na Ustavodajno skupščino. Besednjak je tedaj bil nov: sabotaža, buržuazni lakajji, kapitalisti, bankirji. Nekaj manj kot pred tremi meseci je tedaj Lenin izvršil državni prevrat. In samo nekaj tednov prej so bile prve in — zadnje — svobodne volitve v ruski zgodovini. Na teh volitvah so prav tako edinkrat mogli svobodno misliti o stranki, ki sedaj kot edino dovoljena vlada v Rusiji.

Takrat je glasovalo 36 milijonov in samo četrtina se je odločila v prid komunizmu. Ustavodajna skupščina — volitve so bile izvedene v ta namen — je pričela zasedanja 18. januarja 1918. Dan prej je Rdeča garda streljala na množice, ki so manifestirale v prid zasedanja ustavodajne skupščine (pet mrtvih). Za predsednika te skupščine je bil izvoljen

socialni revolucionar Viktor Černov. Lenina je med njegovim govorom spal; komunistična banda med občinstvom je govornika psovala in mu grozila. Že 21. januarja je bila Skupščina razpuščena, „ker je bilo nemogoče sodelovati z buržuazijo“, kajti Skupščina je bila pač izvoljena na podlagi starih volilnih spisov in je bila izraz starega režima. Ta skupščina je upala torej biti glavna oblast neke buržujske republike v nasprotju s oblastjo raznih „sovetov“ (sve-tov), ki jih je ustvarila okto-brska revolucija. Osem dni nato je Lenin znikal, da bi partija začela z državljansko voj-sko. Dejal je le: „Partija je dala nalog le za „razredno vojsko“. Na vsak način — izbruhnila je državljanska vojska in je trajala pet let. Prišlo je tudi do intervencije velikih sil in v tej vojni je izgubilo življenje 20 milijonov Rusov.

Toda januarski dnevi so bili prenapolnjeni z raznimi prepovedmi. Prepovedali so manifestacije, kajti noben „pošten delavec“ ne more sodelovati pri njih. Partija je tudi izjavljala, da „bi opozicija želela socializem šele v teku 200 let“. Opozicionalec so tudi fizično napadali (dva ministra časne vlade, ki sta bila na zdravljenju v bolnici, so umorili kmalu po razpustu Ustavodajne skupščine).

Primerjava v sedanjimi dnevi v Portugalu je torej kar potrebna. Posnetek je sumljivo sličen.

Op. uredništva: Vasco Lourenço je kot predstavnik „Gibanja oboroženih sil“ 20. januarja izjavil: „Gibanje oboroženih sil je pripravljeno izvesti drugo revolucijo, če bi se na volitvah uveljavile reakcionarne sile in bi bile postavljene na kocko demokratične pridobitve po 25. aprilu (1974)...“

SE OB ZAPLEMBI „DRUŽINE“

(Nad. s 1. str.)

niciji smel imenovati klerikalizem,“ in nadaljuje: „Izvrševanje poslanstva Cerkve pa je z najvišjim ustavnim zakonom in svobodnim dogovorom med državo in Svetim sedežem zajamčeno. Naša duhovščina se je političnemu delovanju že davno odrekla, pričakuje pa upravičeno, da je nihče ne bo oviral pri izvrševanju njenega duhovnega poslanstva, kakor ji ga ukazuje in naroča Cerkev. Veliko nesporazumov na nižjih upravnih ravneh bi si lahko prihranili, če bi imeli vsi o ustavno zagotovljenih pravicah Cerkve dovolj čiste pojme.“

Dasi se dr. Pogačnik v svojem izjavljanju ni dotaknil vprašanja zaplembe „Družine“ in ne zadevne polemike med Komunistom, Delom in Ljubljanskim dnevnikom, je Čačinovič in z njim partija lahko ugotovil, kam je meril. Ključno temu, da si Cerkev iz razumljivih razlogov ne želi zaostrovanja odnosov s partijo, je bil letošnji „sprejem zastopnikov verskih skupnosti v Sloveniji“ na ljubljanski komunistični voljmi, eno najbolj odkritih razjasnitev pomen, ki se v slovenskih komunističnih glavah tako radi mešajo po danih prilikah.

Vlajićeva številka Naše reči

Srbska revija Naša Reč, ki jo izdaja Zveza Oslobojdenje in izhaja v Veliki Britaniji, je zadnje decembrsko številko posvetila spominu Bora Vlajića, enega najuglednejših starejših srbskih politikov v emigraciji, pristaša in tudi ministra Davidovičeve Demokratske stranke, ki je lani umrl. Spomenica Božidarja Vlajića je izšla na 80 straneh in je sodelovalo pri njej nad 50 sodržnikov, med njimi dva Hrvata, dr. Pešelj in dr. Jukić, ter dva Slovenca Franjo Sekolec in dr. Ljubo Sirc, Božo Vlajić (1888—1969) je veljal za enega najbolj poštenih in idealnih političnih mož, ki je sodeloval v Demokratski stranki od vsega početka, pa zgodaj spoznal tudi napake, ki jih je srbska politika zagrešila v „prvi Jugoslaviji“, namreč najprej pri ustanovitvi sami z načinom zedinjenja, drugič s sprejetjem centralizma z Vidovdanskim ustavo in tretjič z ubijanjem Hrvatskih voditeljev v parlamentu in z odpravo demokracije. Te napake smatra za usodne ter je vse svoje politično delo usmeril v dva cilja: da Jugoslavija vpelje demokratičen režim in da se uredi v večnarodno državo z enakopravnostjo narodov, ki naj jo sestavljajo. In prva pot k temu političnemu cilju mu je bil sporazum med Hrvati in Srbi. Temu sporazumu je posvečal vse svoje sile pred vojno; ko pa sta ga sklenila Cvetković in Maček, se je postavil proti z dveh stališč: ker ni dovolj zavaroval Srbije in ker ni bil sporazum sprejet med narodoma po narodnih predstavnikih, temveč dirigiran od vrha navzdol. Ko je prišel v emigracijo, je postal centralni srbski politik, ki je težil samo za tem, kako bi

dosegel sporazum med narodi, zlasti med Srbi in Hrvati, ter pripravljati temelje za tako Jugoslavijo, ki bi združevala vse te enakovredne narode, pa ne na škodo enega ali drugega. Stal je na stališču: če bi bile danes svobodne volitve, bi verjetno v Jugoslaviji bili večina za Jugoslavijo, v emigraciji pa — proti njej. Toda emigracija je v svobodi in politiki tukaj imajo dolžnost diskutirati in razmišljati o bodoči skupni državi, ki bi najbolj ustrezala interesom vseh, in tako pripravljati vse, da jim bo demokratična odločitev doma lažja in že pripravljena po toliko letih totalitarizma. To je bila središčna ideja tega najbolj uglednega in cenjenega srbskega politika, ki jo je glasil in ustvarjal vseh teh 30 let emigracije v uvodnikih Naše reči.

Temu politiku, ki je prvi praktični korak k takemu diskusijskemu sestanku napravil s sklicanjem uglednih predstavnikov Srbov, Hrvatov in Slovencev leta 1963 v Stansted pri Londonu, da se neobvezno in privatno pogovore o težavah in možnostih take večnarodne skupnosti v bodoče. Od Slovencev so se tedaj udeležili pogovorov dr. Krek, Ig. Čretnik in F. Sekolec ter je dr. Krek o teh pogovorih tudi pisal v našem listu in Zborniku SS za l. 1964. Tudi dr. Maček je tiho soglašal sestankom. Ti so se še ponovili.

In začetnik teh razgovorov je bil Vlajić, dasi jih je organiziral Vane Ivanović in so dali kot rezultat že dve knjigi člankov in debat na ta problem sporazumevanje narodov, ki ga je Vlajić postavil na dve ideji: za vedno „odpraviti zamisel enega jugoslovanskega na-

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Pred letom in pol so v Sloveniji sprejeli zakon o kmetijskih zemljiščih in o dedovanju kmetijskih posestev. Sedaj pa nastajajo problemi, kako izvajati določbe obeh zakonov, ker še vedno niso sprejeli vseh dodatnih predpisov, ki jih zakona navedena. Eno važnih vprašanj je, kaj je zaščitena kmetija, pa tega še nihče ne ve. To vprašanje je važno, ker je v Sloveniji 80 odstotkov kmetijske obdelovalne zemlje v zasebni lasti.

KRANJ — V kranjskem kinu Center so se zbrali na obnem zboru delegati in gostje — nad 300 jih je bilo vseh skupaj — Klubov zdravljenih alkoholikov. Toda občni zbor Zveze klubov je bil pri kraju, preden so opravili z dnevnim redom, ko je na odru ostal prekinjen med razpravo dr. Janez Rugelj. Ta je v začetku svojega govora dejal, da je statut slab primer družbenega dogovarjanja. In potem je počilo: Hrpu je bil pošasten v dvorani... Alkoholiki, zdravljeni seveda, so vpili, da noben zdravnik z njimi ne bo delal kariere...

LJUBLJANA — Slovenski živinorejci imajo težave in izgube s prodajo mesa. Tem težavam so se pridružile izgube v mlečni proizvodnji. Mlekarji — proizvajalci — imajo pri vsakem litru 1.30 din izgube. Pripravili so vso potrebno analizo z vsemi potrebnimi kalkulacijami, in dokazali, da bi mleko na drobno moralo stati vsaj 5 dinarjev litra mleka in mlečnih izdelkov. S pošlo, ker se boje, da bi se zmanjšala poraba mleka in mlečnih izdelkov. Z podražitvijo napovedanih 32–38 odstotkov bi sir bil dražji kot meso. Zato se bodo najbrž odločili, da problem mlečne proizvodnje rešijo s premijami.

MARIBOR — V slovenski pekarski industriji uporabljajo že vrsto let krušne dodatke, ki so jih dosedaj morali uvažati. Bonipan, ki podaljšuje svežino kruha za 48 ur, Sanopan, ki preprečuje kvarjenje kruha v toplejših prostorih, Pecipan je dodatek za pecivo in Panflex uporabljajo za „izboljšavo okusa in kvalitete.“ Vse te dodatke pa bo sedaj izdelovala hrvaška tovarna zdravil Pliva, ki je v Mariborskih pekarnah preizkusila domače krušne dodatke.

Umri so od 28. jan. do 6. febr. 1975

LJUBLJANA: Antonija Učak, 94; Ivana Mohorič; Pepka Mlakar r. Rekiš, 100; Maruša Svetlič r. Mencej; Erna Šikič; Jože Primožič; Marija Škulj r. Prek, 77; Rajko Rot; Milena Čedilnik r. Pavletič; Olga Vodopivec r. Vrbič, 86, up. učit.; Milena Tribušon r. Petrič; Alojz Jesih, up., 80; Franc Bajc; Bogomir Praprotnik, b. briv. mojster, 88; Antonija Putinja r. Rimanič, 88; Ana Froehlich, up. ur., 92; Stane Furlani; Marjana Mahkovec r. Mihelič, 93; Stane Pavlič, dipl. pravnik; dr. Saša Sedlar, dipl. inž. arh., univ. prof.; Ladislav Premelč, obrtnik; Mihael Sušelj, up. vlakovodja; Marija Zargi r. Cankar; Kristina Struna, up. šivilja, 77.

Resnica o položaju v Chile

V zadnji številki smo objavili poročilo, kako še sedaj, leto in pol po državnem udaru v Čile, komunistična propaganda trosi o tej državi razne laži. V tej številki prinašamo prvi del poročila, ki nam ga je iz Čila o tamkajšnjih dogodkih poslal naš rojak. Takole nam piše:

V zadnjih mesecih se mnogo piše o položaju v čilski republiki. Še več, vesti pošiljajo v svet razne svetovne agencije. Žal da večina teh vesti ne odgovarja resnici. Rdeča propaganda, ki jo vodi jo marksisti iz Moskve je polna laži in bruh v svet dan za dnem vse mogoče in nemogoče vesti o položaju v Čilu. Človek se ne more načuditi kako komunisti v prefinjeni obliki uporabljajo laž za dosego svojih ciljev. Vse to pa zaradi tega, ker ne more pozabiti smrtnega udarca, ki ga je dne 11. septembra 1973 doživel v Čilu. To, kar se je zgodilo ta dan v Čilu je največji poraz, ki ga je doživel mednarodni komunizem v zadnjih 40 letih, odkar je bil poražen v Španiji. Tega poraza rdeči niso mogli ne morejo pozabiti.

Razvoj je potekal na sledeč način. Dne 4. septembra 1970 je bil na predsedniških volitvah z majhno večino izvoljen za predsednika republike marksist Salvador Allende. V zadnjih mesecih se odkrivajo veliki volilni škandali: mnogo komunistov je večkrat volilo s ponarejenimi izkaznicami in tako z lažjo in prevvaro doseglo zmago. Pristaši leve so se več let pripravljali na te predsedniške volitve. Sedaj so tudi od-

Anton Bevec; Franc Poznič, up. bančni ur., 80; Aleksander Frumen, up., 93; Olga Puc, prof.; Jurij Pilato, up. p. inšp. 86; Alojzija Koprivec r. Kumer; Roman Dežuteli, up., 81; Marija Pliberšek, 99; Jera Klančar, 78.

RAZNI KRAJI: Ferdinand Ferjančič, Trst; Anton Arko, učitelj, Loški Potok; Matevž Ložar, up. Dol; Franc Zupanc, 82, Radovljica; Lovro Humer, up., 64, Kranj; Frančiška Spruk r. Letnar, Mekinje; Ivana Kraševce, Kovačeva mama, Tomišelj; Andrej Miklavčič, up., 77, Postojna; Mr. ph. Janez Kristan, Dolenji Logatec; Jože Vodopivec, Maribor; Peter Habič, up. trgovec, Vrhnika; Nežka Dornik, Rečica pri Laškem; Alojz Miklič, up. rud. obratovodja, 70, Trebnje; Tili Koy, Loški Potok; Franci Lajovic, up. obrtnik, 81, Litija; Ivana Milavec r. Ivančič, Postojna; Marija Fern, Ribče; Jožefa Bavdež, Sent Vid pri Stični; Franc Štritar, Mlečevce; Stanislav Jerman, delavec, Križevska vas; Ignac Cuderman, Tupaliče; Albin Košir, up. tekst. mojster, 75, Zigana vas; Anton Flere, up. trgovec, Celje; Marija Godec r. Marolt, 84, Jevnica; Leopoldina Šumi r. Wucher, Lesce; Leopoldina Kuster r. Vagaja, 86, Kranj; Jože Gorše, 82, Vevče; Alojz Šteblaj, 76, kmet, borec za severno mejo, Ig; Polde Ulaga, povodja, Jesenice; Franc Pirc, sodarski mojster, 78, Leskovec pri Krškem; Franc Vidic, up., 82, Trbovlje; Dragica Korent r. Reteli, Novo mesto; Alojz Sotlar, inž., šentjur pri Celju; Janko Glazer, pesnik in knjižničar, Ruše; Jože Hrašnik, rudar, Laško; Berta Razinger r. Merlić, Jesenice; Mara Gruden, up. učit., Kranj; Otilija Arnez r. Egger, Jesenice; Marko Belopavlovič, 82, Hrast; Ana Potokar, Andrejkova mama, Podlipoglav; Anton Kežman, up., Dobova; Franc Peterca, posestnik, 73, Dobrunje; Marija Mrak r. Smoj, up., Semberje; Marija Dimnik r. Urbanc, 87, Zalog; Janez Poznič, 74, Zapotok; Anton Pozaršek, Dol pri Ljubli; Franja Laninšek, up., Krško; Alfonz Levčar, up., Stolovnik; Matija Radošek, Vrhnika; dr. Franc Repic, zdravnik, Celje; Emilijan Rogelj, Dobrič; Neža Keržič, Vodice; Josip Forster, up., Senovo; Franc Segar, delavec, Stari trg; Franc Ulečkar, up., D. M. v Polju; Franjo Svečnik, Celje; Marija Kavšek r. Janežič, Stranska vas; Marija Praprotnik, Pernuševa mama, Mošnje.

Slovinci v Argentini

Osebnosti

Krsti. Krščena je bila Monika Nežička Mehle, hči Jožeta in ge. Marije roj. Albreht. Botrovala sta Slavka Bavec in Jože Albreht. Krstil pa je dr. Alojzij Stare.

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj je bila krščena Marija Veronika Samsa, hčerka Vinka in ge. Marije roj. Mramor. Botra sta bila Franc Stanič in ga. Jelka Stanič. Krstil je delegat msgr. Anton Orehar.

Krščena je bila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Monika Lavra Baños, hčerka Juan José Baños in ge. Majde roj. Speh. Botrovala sta Enrique Maqueda in Maria Luisa Reta. Krstil je delegat msgr. Anton Orehar.

Srečnim staršem naše čestitke!

S. EVELINA VRHOVEC sedemdesetletnica

Dne 11. febr. 1975 je prav na svoj rojstni dan slavila svojo sedemdesetletnico slovenska šolska sestra na Paternalu s. **EVELINA VRHOVEC**. Rojena na Vrhniki je po končanih šolah vstopila v noviciat šolskih sester v Mariboru. Vz-

krili ponarejevalnice osebnih izkaznic. Marksistični pristaši so bili vpisani po večkrat v volilne imenike na različnih krajih z različnimi priimki. Tako je ena in ista oseba volila po trikrat ali še večkrat, vsakokrat s ponarejeno osebno izkaznico pod drugim imenom. Po tej poti laži in prevare je zmagal marksist Salvador Allende.

Ko je ta mož prišel v vladno palačo in prevzel predsedniške posle, ga je obkročila skupina komunistov, ki je več let pripravljala rdečo revolucijo v deželi. V Čile so pričeli prihajati mednarodni teroristi iz sosednjih držav, tako iz Argentine, Bolivije, Urugvaja in zlasti s Kube in tudi iz Rusije. Celo iz rdeče Kitajske so jih sekaj vozili. Vsi ti ljudje so bili dobro plačani in njihova naloga je bila, da s propagando pripravljajo pot rdeči revoluciji. Na skrivaj so pričeli prihajati v Čile velike količine modernega orožja, predvsem s Kube. Veliko orožja je bilo ruskega in češkoslovskega izvora. Na carinarnici niso odpirali teh zabojev, ker so imeli napis: „Darilo predsedniku republike“; ali pa: „Pošiljka diplomatskega izvora.“ Tako so v treh letih navozili v deželo toliko modernega orožja, da bi zadost-

SLOVENC I P O SVETU

SAO PAULO — BRAZIL

Letos je bila proslava ustanovitve mesta Sao Paulo posebnost lepa. Vršila se je v stolnici. Občina je poslala 70 članski pevski zbor z orkestrom, ki je sodeloval med mašo, katere so se udeležili guverner države Sao Paulo, Laudo Natel, župan mesta in poveljniki vojske. S kardinalom je sodeloval 18 kaplanov raznih narodnosti. Pred obhajilom je kardinal šel h guvernerju in se z njim tesno objel. Druga leta ni bilo tako prisrčno. Po maši so navzoči šli v sprejeto po stolničnem trgu na bližnji trg, kjer je stal nekdanji jezuitski samostan, v katerem je živel ustanovitelj mesta španski jezuit p. José de Anchieta (umrl 1597). Po sliki samostana, ki so ga našli v Nemčiji, so pred leti sezidali na istem mestu enako poslopje. Delo so opravili slovenski stavbni podjetniki.

Kardinal je opazil slovenske udeležence, se jim približal in rokoval z dr. Fondo, Mestnikom in Meto Ilčev, ki je bila v narodni noši. Na stolniškem stopnišču je Mestnik slikal kardinala in guvernerja, ki sta se rade volje ustavila. Ob tej priložnosti je kardinal predstavil fotografijo guvernerja z besedami: To je pa dober človek! Sploh pa bi guverner mogel Mestnika poznati, saj se je pred par leti zastopil peljal v njegovem avtomobilu. Ko je tedaj Mestnik blizu nekakega obalnega mesta izstopil iz avta in opazoval helikopter, ki se je spustil na zemljo, sta izstopila dva moška. Prvi je šel naravnost nad Mestnika in ga vprašal, ali bi peljal nekakega gospoda na občino. Mestnik je v njem zlahka spoznal guvernerja, ki je bil točnejši kakor župan, ki še ni poslal avtomobila svojemu povablencu naproti.

Udeležba na tej slovenski, ki kateri vabi vsako leto kardinal Pavel Arns člane raznih narodnosti v narodnih nošah, da z njimi poudari raznolikost prebivalcev prestolice, je gotovo primerna. Ne le zato, ker nam je kardinal naklonjen, temveč tudi zato, ker moremo z udeležbo zelo izrazito izpričati svojo navzočnost v velenosti 80 narodnosti pred najvišjo cerkveno, civilno in vojaško skupino. To primernost so nekateri skupine že doumele. Letos so bile številno zastopane hrvaške, litvanske

budil se ji je misijonski poklic in je med prvimi slovenskimi sestrami prišla v Argentino. Na različnih mestih je delovala, posebej v bolnicah in pri otrocih. Kier so jo potrebovali zaradi njene modrosti in umirjene izkušnosti, so jo poklicali in jih ni razočarala. Dolga leta je bila na severu v Formozi in bližnjih postojankah, šla za dolga leta v Paragvaj, postala provincijalka za Argentino, Paragvaj in Urugvaj. Ko je dopolnila po pravih določeno dobo, je spet šla kot prednica v bolnico Rdečega križa v Asunción, kjer je gradila z vso navdušenostjo. Pred dobrim letom se je vrnila v Argentino, postala prednica v zavodu na Paternalu, kjer je bila dolga leta slovenska šola, kjer so se z g. Kastelicem in msgr. Janezom Hladnikom dolga leta zbirali Slovenci pred drugo svetovno vojno, ko so morali iskati azil v delu v Argentini, kamor so se morali izseliti pred pritiskom fašizma iz Italije. Po l. 1948 pa je dolga leta v tem zavodu dobilo zavetje veliko naših mladih fantičev, da so obiskovali bližnjo ljudsko šolo, nato pa odšli v škofov zavod v Adrogué. Dolga leta je kaplan v tem zavodu dr. Al. Stare, pred njim pa že g. Jože Jurak. In prav s. Evelina ima sedaj načrte, kako bi ta zavod prezidala in povečala, da bi bolj ustrezal svojemu namenu. Hvaležni smo sestrini vsem njenim vrstnicam za vse dobro, kar so storile za naše slovenske izseljence v Argentini in ji želimo še dolga in uspešna leta svojega delovanja. K drugim čestitkam pridružimo tudi naše.

valo za oborožitev 30.000 vojakov. Po zanesljivih poročilih je bilo v Čilu 14.000 mednarodnih teroristov, ki so bili izveščani v svojih deželah. So bili to fanatični ljudje, brez vere in morale, vzgojeni v komunističnih šolah.

Rdeči teroristi so si razdelili deželo v razne predele in okrožja, po mestih in trgih pa so imeli organizirane svoje terenske odbore po istem vzorcu kot pred 30 leti pri nas v Sloveniji. Vsaka skupina je imela svoje voditelje in v vsak okraj so pričeli voziti orožje, s katerim na potrebnih streliških vadili svoje pristaše in jih pripravljali na revolucijo. Tako so v treh letih navozili po vsej deželi toliko orožja, da je bil izključen vsak dvom o njihovi zmagi. Pripravljali so državni udar in prevzem oblasti, tako da bi Čile postal druga Kuba in odskočna deska za komunizem v vsej Južni Ameriki.

Veliko preprostih ljudi na deželi se je dalo premotiti po rdeči propagandi. Sprejemali so v svoje hiše mednarodne teroriste, ki so jim slikali rdeči raj v najlepši luči, kjer ne bo nobenega reveža več, kjer bo vsak imel svoj avto in bodo kmetje lastniki zemlje. Ističasno se je začelo po vsej deželi organizirano razlašanje zemlje. Kljub temu, da je bilo tako početje protustavno, so imeli orožniki nalog da ne smejo intervenirati. Lastnik hiše in zemlje se je znašel pred dejstvom da je ponoči skupina teroristov zasedla njegovo zemljo in vse, kar je imel. Pri vходу v zemljišče se postavili čilsko zastavo in stra-

in portugalske narodne noše. V ospredju je bilo videti tudi zastavo ene teh skupin.

V januarju sta obiskala slovensko župnijo dva redovnika iz Budanj pri Vipavi. Po 19 letih delovanja v Brazilu je prvi prišel v stik s Slovenci jezuitski brat Aleksander Praček, sedaj eknom v Cochoairo de Mirim v državi Espírito Santo. Drugi je bil kapucin p. Marcus Božič na poti v Evropo. Prvi se je vozil s severa 13 ur do Sao Paula, drugi se je pripeljal z juga v 19 urah.

Umrla je 29. 1. v mestu Resende, država Rio de Janeiro, gospa Slavka Savelli, vdova po Emilu Savelliju. Zapuščica štirih preskrbljenih otrok. Trije so dovršili univerzo. Vsi govorijo dobro slovensko. Naj počiva v miru.

PISMO IZ SVEDSKÉ

Kmalu bo preteklo tri leta, odkar smo imeli Slovenci v Bollmori svoj prvi informativni sestanek. Predmet pogovorov je bil: ustanovitev Slovenskega društva v Stockholmu.

Prešli smo se lahko: le okrog 20 se nas je zbralo. Slovinci v tej deželi v primerjavi z ostalimi narodi Jugoslavije zares neznatno število. Po podatkih uradne statistike iz preteklega leta (Invandrarutredningen 4 — 1974) je na Švedskem okrog 20.000 Srbov, 10.000 Hrvatov, medtem ko nas in Makedonce odpravi statistika z navedbo „nekaj tisoč“. Računamo, da nas je sedaj na Švedskem okrog pet tisoč, od katerih prebiva večina na jugu dežele. V Stockholmu je približno 300 Slovencev, od katerih je organiziranih v Slovenskem društvu 160 oseb. To je ocena predsednika društva, g. Viktorja Prestorja.

Kar se tiče števila, se seveda ne moremo pohvaliti, ni se pa nam treba sramovati dosedanjih dosežkov. Kljub vsem težavam, s katerimi se je moralo in se še mora boriti društvo z maloštevilnim članstvom na področju velikega mesta, smo marsikaj dosegli.

Slovenski dom

Ponos Slovencev v Stockholmu je Slovenski dom v Farsti. Društveni, upravni odbor je našel zapuščenno hišo — na srečo kulturni spomenik, ki ga niso smeli porušiti, samo notranje preureditve se pa ni hotel lotiti nihče — in se odločil za najem poslopja. Nekaj mladih članov je krepko prišlo za delo. V par mesecih so vzorno uredili notranjost hiše.

Požrtvovalno delo članov ni ostalo nezapaženo pri švedskih oblasteh. Kljub temu, da je društvo izrazito lokalnega pomena in ni vključeno v jugoslovanske klube na Švedskem, je prejelo v preteklem letu podporo v znesku 17.000 kron. S tem zneskom je poravnalo najemnine v višini 9.600 kron, stroške za kurjavo, razsvetljavo in vzdrževanje poslopja. Predvsem je pa važno dejstvo, da je bil prebit led za obstoj majhnih lokalnih društev, kar je ravno za nas Slovence odličnega pomena.

Znano je, da smo tuji na švedskem popolnoma izenačeni z domačimi prebivalstvom. Z novo uredbo pa so predvidene nadaljnje ugodnosti in olajšave, npr. v zvezi s pridobitvijo švedskega državljanstva in takšno olajšavo itd.

Za nas Slovence je nova uredba privlačna zaradi tega, ker daje poudarek želji švedskih oblasti, da priseljenci vsen narodnosti ohranijo svoj materin jezik, svojo kulturo in svoje posebnosti. To niso prazne izjave. V ta namen so švedske oblasti predvidele 19 milijonov kron v prvem letu. Znesek naj bi služil polpiranju kulturne dejavnosti in seveda njihovih organizacij kot nosilk teh aktivnosti.

Posebno važnost posveča uredbo pouku materinščine, ki naj bi se začel že v otroškem vrtcu. Otroci priseljencev naj bi imeli možnost celotnega pouka

v svojem jeziku tudi v gimnazijah. Na univerzah naj obstoji za priseljence priročnost za študij njihovega jezika in v njihovem jeziku.

O novi uredbi bo razpravljala najprej vlada. Predlog bo pa predložen skupščini v odobritev še v proračunskem letu 1975/76.

Že do sedaj ima Slovensko društvo zares pozitivne izkušnje s švedskimi oblastmi. Poleg navedene podpore za vzdrževanje društva in kulturnih dejavnosti so Slovenci dobivali vedno brezplačno na razpolago družbene prostore za kulturne, športne in zabavne prireditve.

Društvo ima slične izkušnje tudi z otroki, katerih je bilo v preteklem letu 17. Ti so se sestajali vsako soboto od 12. do 14. ure pod nadzorstvom dveh voditeljev, ki jih je plačeval državni organ za športno in zabavno dejavnost (Fritidsnämnden). Obstoji tudi šola v slovenskem jeziku, ki jo plačujejo švedske oblasti. Po pravilih se mora prijaviti najmanj pet otrok, vendar so švedski širokogrudni v tem pogledu in plačajo učitelja tudi za manjše število otrok.

Slovensko društvo ima sedaj svoj pevski zbor, ki redno vadi; goji seveda slovensko pesem. Ima svoj harmonikarski trio, skrbi za reden pouk v slovenski šoli in izdaja periodično glasilo „Slovenski glas“.

B. Pr.

OBVESTILO

Slovenski srednješolski tečaj ravni. M. Bajuka sporoča: Popravni izpiti bodo 8. marca ob 16. uri. Isti dan bo tudi vpisovanje. Dijaki bodočega I. letnika morajo prinesiti s seboj: spričevalo o končani slovj. ljudski šoli ter potrdilo o vpisu v tukajšnjo srednjo šolo. Dijaki II., III. in IV. letnika lanske spričevalo in potrdilo o vpisu v tukajšnjo srednjo šolo.

Vpisnina: \$ 15.— na dijaka. Kjer sta dva ali več, drugi plača polovico, tretji je oproščen.

Ob vpisu morajo vsi dijaki oddati počitniške naloge.

Vse gg. profesorje obveščamo, da morajo biti navzoči 8. marca ob 16. uri, ko bo vpisovanje in popravni izpiti.

Ravnateljstvo

Gallus začenja svoje vaje v torek, 4. marca ob 20.15. Ob tej priložnosti vabi vse, ki bi želeli pristopiti, da to store sedaj, ko zbor začne pripravljati nov program. — Odbor.

SLOVENSKA OSNOVNA ŠOLA

PRICETNA ŠOLSKA SV. MASA S PRIREDITVIJO V DVORANI

v nedeljo, 9. marca, ob 16. uri
v Slovenski hiši
Ramón Falcón 4158 — Capital.

REDNI ŠOLSKI POUK PA BO:

1. Buenos Aires: 15. marca ob 8,30
2. Berazategui: 15. marca ob 15.
3. Carapachay: 15. marca ob 8,30
4. Castelar: 15. marca ob 8,30
5. Ramos Mejía: 15. marca ob 8.
6. San Justo: 8. marca ob 8,15
7. San Martín: 15. marca ob 15.
8. Slovenska vas: 15. marca ob 8
9. Mendoza: po dogovoru
10. Bariloche: po dogovoru
11. Miramar: po dogovoru

bro vedeli, kaj ta beseda pomeni. Zanimivo je primerjati vse te dogodke z onimi, ki so se odigrali na slovenski zemlji pred 30 leti. Povsod ista pesem, iste metode, ista propaganda, iste fraze o izdajalcih domovine, iste laži, ki so zmedle mnogo ljudi, ki so v dobri veri verjeli rdečim. Bila je ena sama razlika v teh dogodkih v primeri s slovenskimi: da niso mogli proglasiti demokratičnih ljudi za kolaboracioniste in kvizlinge.

Oči vseh demokratičnih državljanov so bile uprte v vojsko. Tamkaj so bili generali in višji oficirji vsi vzgojeni v demokratičnem duhu, ki so s skrbjo gledali na vse te dogodke. Čilska vojska je imela vedno zelo dobro organizirano obveščevalno službo. Ta je izvahala načrte, po katerem naj bi komunisti pobili vse višje oficirje in generale dne 17. septembra 1973, ob priložnosti, ko bi bila vojska zbrana na vežbališču, kjer bi imeli zadnjo pripravo za vojaško paradno, ki je tu vsako leto dne 19. septembra za praznik državne neodvisnosti. Ob tej priložnosti gre vojska tja s praznim orožjem, brez streliva. To so rdeči dobro vedeli. Ko je vojaška obveščevalna služba odkrila ta načrt, so se tajno sestali štirje poveljniki vojske, mornarice, letalstva in orožnikov in določili dan — 11. september, da izpolnijo ljudsko voljo in odstavijo predsednika republike. Hoteli so ga prisiliti naj zapusti vladno palačo in imeli pripravljeno letalo, ki bi ga odpeljalo v tujino.

(Konec prihodnjic)

OBVESTILA

NEDELJA, 2. marca 1975:

V Slovenski hiši po mladinski maši (ob 9.30) zvezni mladinski sestanek. Na Pristavi — Tombola.

NEDELJA 9. marca 1975:

V Slovenski hiši začetek šolskega leta. Ob 16 sveta maša, nato audiovizual.

V Hladnikovem domu ob 15 občni zbor društva Slovenska vas. Če ob n-

povedani uri ne bi bila prisotna nadpolovična večina članstva, se bo občni zbor vršil eno uro pozneje ob vsaki udeležbi.

NEDELJA, 16. marca 1975:

V Slovenski hiši ob 9.30 občni zbor društva „Zedinjena Slovenija“ Občni zbor bo sklepčen ob vsaki udeležbi eno uro pozneje kot je sklican.

V Slomškovem domu v Ramos Mejia tombola.

LA ASAMBLEA GENERAL ORDINARIA DE LA ASOCIACION "ESLOVENIA UNIDA"

se realizará el día 16 de marzo de 1975, a las 9.30 horas en el local de la Asociación en la calle Ramón L. Falcón 4158, Capital Federal, para considerar el siguiente

Orden del día

- 1° Designación de dos socios para refrendar, conjuntamente con el Presidente y Secretario, el Acta de la Asamblea.
- 2° Lectura del Acta de la Asamblea anterior.
- 3° Consideración de la Memoria, Balance General, Cuenta de Gastos y Recursos e Informe de la Comisión Revisora de Cuentas, correspondientes al ejercicio finalizado el 31 de diciembre de 1974.
- 4° Elección de la Comisión Directiva, Revisores de Cuentas, Tribunal de Honor, todos para 2 (dos) años.
- 5° Mociones.

Comunicase que transcurrida una hora después de la fijada en la Convocatoria, la Asamblea se realizará con el número de los socios presentes, de acuerdo al Art. 16 de los Estatutos Sociales.

ESLOVENIA UNIDA

SLOVENSKA PRISTAVA

TABLICE
SO ŽE V
PRODAJI
PO \$ 5—

TOMBOLA

V NEDELJO, 2. MARCA 1975 OB 16

Prvi dobiček: MODERNA SPALNICA

Drugi dobiček: OKROGLA MIZA s 4 stoli

in potem še veliko tombol, činkvinov in kvatern

ki jo napravi priznano
mizarsko podjetje BIVEGRO

VABI ODBOR

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem
velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

Slovensko srce —

Bog živi te!

SLOMSKOV DOM

PRIPRAVLJA

EDINSTVENO SLOVENSKO TOMBOLO

Glavni dobitki: Originalna slovenska skrinja, dve zibelki, več desetih majolik in lesenih krožnikov z narodnimi ornamentami itd. — vse izdelki slovenskih rok. Obogatite svoje slovenske domove z lepimi narodnimi izdelki!

Peleg tega več sto drugih dobikov. Na prvem mestu bo kompletna spalnica. Vsi rojakj od blizu in daleč

PRISRČNO VABLJENI!

VAŽNO!

ZELO VAŽNO OBVESTILO!

Od 1. januarja 1975 so uradne ure v pisarni

VAŽNO!

KREDITNE ZADRUGE „S. L. O. G. A.“ z o. z.

Bm. Mitre 97 — Ramos Mejia — 658-6574

OB PONEDELJKIH, SREDAH IN PETKIH od 15 do 19

VAŽNO! ZELO VAŽNO! POVEJTE TO ŠE DRUGIM!

Poravnajte naročnino
Svobodne Slovenije!

MONTE 1581, CATELAR

PRIDITE IN
PODPRITE NASI!
HVALEŽNI
VAM BOMO

Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIK

Specialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-4413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL
CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

TOMBOLA V CARAPACHAYU
napovedana za 9. marca je zaradi
ovir preložena na poznejši čas.

Vsem znančem in rojakom sporočamo, da nam je v petek, 14. februarja, po dolgem trpljenju mirno v Gospodu zaspala naša žena, mati in sestra, gospa

Marija Japelj roj. Mehle

Na pokopališču v Miramarju čaka vstajenja njeno izmučeno truplo, kamor smo jo pokopali ob veliki udeležbi rojakov.

Zahvaljujemo se vsem, ki so ji kakorkoli pomagali v težkih urah, jo priporočamo v molitev in blag spomin.

Zalujoči:

mož Tone
otroci: Toni, Metka in Marko
brat: Anton
sestri: Štefka in Lojzka ter ostalo
sorodstvo

Ludvik Puš

NA DOLGO POT

Samo teh nekaj besed je izgovoril, se poslovil in odšel, kamor ga je klicala vojaška dolžnost. Tehtal sem potem sam te pičle besede, in čim bolj sem tehtal, tem bolj sem sprevideval, da imajo pre-roško težo v sebi. Besedica, to' je pomenila trpljenje ubogega ljudstva, ki ga je gledal pred seboj in ni mogel pomagati; je pomenila nedolžne človeške žrtve med revolucijo, ki je šla takrat h koncu; in je pomenila vso zlaganost borbe za svobodo od strani tistih, ki se doma polasčajo oblasti z nasiljem, in tistih, ki so jih pod firmo boja za osvoboditev dvignili na ščit in jim pomagali na oblast. Velika vsebina v majhni besedi!

Za vsak zločin je treba plačati, za velikega veliko plačilo, za majhnega majhno. Zakaj vse se mora po pravici izravnati, pri posamezniku morda šele po smrti na onem svetu, pri kolektivnem zločinu pa se mora ravnatežje nujno doseči med zločinom in kaznijo s kolektivnim plačilom za izvršeno zlo že na tem svetu. Tak je veka-večni zakon tega sveta, čeprav ga človek noče priznati.

Preroški pomen zadobijo oficirjeve besede, ker so bile izrečene od človeka, čigar lastno življenje je padlo v kremplje zločina. Med množicami vrnjenih in pomorjenih proti-revolucionarjev je bil tudi on, ki se je v evetni mladosti zgrudil v jamo in je za njim izginila sleherna sled kot za tisoči njegovih soborcev. Zlo je zmagalo nad njim, ni pa zmagalo nad resnico v onem stavku.

On zmaga ni doživel, a doživel jo bo narod ob svojem času, zanesljivo in zagotovo, kot je sonce na nebu. Takrat bo prišlo do drugega plačila pred zgodovino od vseh, ki so delali zlo.

Končno se je prizibal po tržiški glavni ulici visoko naloženi Brodarjev voz in se ustavil pod klancem. Vsi so zlezli z njega, da bo močnemu paru konj lažje vleči težki voz v klance. In se je začelo počasno, mučno vzpenjanje po strmi cesti proti vrhu Ljubelja. Trajalo je celo večnost. Brodar je z vajeti v eni in bičem v drugi roki koračil ob vozu in noganjal. Vedel je, kako je treba s konji ravnati, da se ne bodo uplašili zaradi teže voza in se uprli, če bi bilo le pretežko. Oba konja sta bila velika in težka, pa sta kljub temu kot lahka žrebata včasih odletavala od cestišča, da so se iskre kresale pod ostrimi podkvi. K sreči klanc ne povsod enako strm. Po položnejših odsekih ceste je šlo kar v nepretrgan korak, dočim sta se na strminah vkljub temu, da smo vsi pomagali s porivanjem, na vsakih par korakov ustavila za odih. Pešaki in vprege z majhnimi, lahkiimi vozovi so nas na širših mestih prehitavale, ker jim je šlo vse prepočasi. Nekajkrat se je cesta zaradi takih prehitavanj čisto zamašila in zagatila.

Na kratkem pa zelo strmem odlomku te gorske ceste se je naš voz na lepem ustavil in se ni gnil nikamor. Vozniki vedo, da se klanci lažje zmagujejo, če voz ne gre po sredi ceste ampak

(8)

nekoliko počez, zdaj na desno potlej na levo, da se strmina s prečkanjem nekaj zmanjša. Tako je tudi Brodar konje obračal od enega roba ceste proti drugemu. Nesreča je hotela, da je pri tem zadnje kolo zdrsnilo v veliko kotanjo itak slabo oskrbovane in izdelane ceste. Navkljub vsem poskusom ga ni bilo mogoče spraviti iz udrtine. Ko sta konja začutila, da navzlic naponu vseh sil voza nič ne premakneta, nista sploh bila več voljna poprijeti. Velika 'barka' je nepremično obstala počez in popolnoma zaprla vso cesto.

Ni bilo drugega izhoda kot ozreti se okrog za pripravo. Voznik za Brodarjevim vozom je tudi imel v svoj voz vprežen par konj, pa ni hotel o 'foršpanu' nič slišati. Vsaj ne takoj, češ da se voz da spraviti iz kotanje, če se dovolj moških upre v konec voza nad usedlino, ga dvigne in porine ven. Poskusili so, a konja nista hotela prijeti in potegniti.

Ko se je to dogajalo, in so ljudje zdolaj po klancu na ves glas vpili: naprej! naprej! se je pojavil ob 'barki' nemški podoficir s pešičko vojakov. Ko je videl situacijo, se je na pristen nemški način začel jeziti, zmerjati in preklinjati na ves glas, češ, da bo dal polovico blaga na vozu zmetati v jarek, če se cesta takoj ne odpre. Ker je Brodar ugovarjal, je Nemec postajal brutalno nasilen in se drl na vse pretege.

Moja žena, videč resni položaj, in prestrašena, da bi divji Nemec morda res ne uresničil svoje grožnje, mu je v njegovem jeziku rekla:

'Kaj toliko kričite, preklinjate in zmerjate ljudi, ki si ne morejo pomagati! S tem ne boste rešili položaja. Raje odredite vozniku pod nami, naj izpreže

svoj par konj in jih pripreže pred naš voz. Le tako se bo voz premaknil in cesta odprla. Vas bo najbrž ubogal, gospodarja tukaj ne.'

Nemec očitno ni pričakoval take reakcije. Utihi! je hipoma, povedil glavo, se sunkoma obrnil v smeri onega voza s parom konj ter se urnih korakov napotil tja. Ni minilo pet minut, ko je mož s parom konj stal pred Brodarjevo vprego, z močno verigo so hitro uredili pripravo za pripravo, pognali oba para in voz je zdrsnil proti vrhu klanca.

Dan se je začel nagibati k zatonu, topel somrak je jel zagrinjati s prozor-nim pajčolanom stisko in bedo na ljubelskem klancu. Kmalu ni bilo nobene več videti, samo še slišati jih je bilo mogoče. Naš visoko naloženi voz je bil oddaljen le za nekaj streljajev od skupine vojaških barak, ki so jih Nemci zgradili na položni ravnici ne daleč pod cerkvijo sv. Ane na Ljubelju. V njo so do nedavno prebivali vojni ujetniki, ki so vrtali na ukaz hitlerjanske ekspanzionistične nevroze cestni predor ob nezadostni hrani in izčrpanih telesih, da bo zveza med rajhom in njemu na novo priključeno slovensko zemljo čim krajša. Kakšna ošabna zabloda!

Počasi smo se pomikali navkreber, se ustavljali, ker je bil klanc bolj strm in cesta razrita od dežja in nalivov, da so konji prišli do sape, in spet za nekaj metrov napredovali.

Naenkrat se je karavana pred Brodarjevim vozom popolnoma ustavila, kar se do tedaj še ni bilo zgodilo, saj se je neprestano gibala, da jo je težki voz le s težavo dohajal. Kaj se je primerilo?

Kot oster piš nenadnega viharja so je zaletela v kolone beguncev in se bli-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA/
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.233.341

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975
za Argentino \$ 240.— (24.000), pri pošiljanju po pošti \$ 250.— (25.000);
ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.
Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213